

Nr 1985

av herr Åsling m. fl.

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1974:177 med förslag till lag om avsättning till särskild investeringsfond, m. m.

Den i proposition 1974:177 föreslagna skyldigheten att avsätta medel till särskild investeringsfond är i princip utformad på samma sätt som det tidigare i år beslutade systemet med arbetsmiljöfonder. Detta utformades i sin tur med investeringsfonderna som förebild. Dessutom föreslås vissa skogsägare enligt lagförslaget bli ålagda att avsätta en del av sina skogslikvider under 1974/75 till särskilt investeringskonto för skog.

Åtgärderna bör betraktas som ett led i konjunkturpolitiken. Den tidsbegränsade "nedfrysningen" av vinstmedel i större bolag och vissa skogslikvider bidrar till att dämpa den totala efterfrågan i samhället och därmed också riskerna för överhettning under nuvarande högkonjunktur. Samtidigt förbättras betingelserna för en hög investeringstakt under kommande perioder med lägre aktivitet i ekonomin.

Däremot reducerar de nu föreslagna åtgärderna inte skillnaderna i vinsthänseende och i löneutbetalningsförmåga mellan olika företag och branscher. Tvärtom måste man räkna med att vissa redan vinstrika företag kan skaffa sig skattefördelar med det föreslagna arrangemanget.

Det föreslagna systemet kan enligt vår uppfattning därför inte accepteras annat än som en engångsåtgärd i den just nu rådande konjunktursituationen. Detta gäller också den föreslagna skyldigheten att göra avsättningar till särskilda investeringskonton för skog.

Prisutvecklingen beträffande skogsvården

Utgångspunkt för förslaget om skyldighet att sätta in medel på investeringskonto för skog är stegringen av priset på skogsråvara. Som exempel på prisstegringen redovisades i propositionen att priset för massaved stigit med ca 35 % mellan avverkningssäsongerna 1972/73 och 1973/74 och med drygt 40 % till avverkningssäsongen 1974/75. Någon motsvarande redovisning av prisutvecklingen beträffande timmersortiment återfinns inte.

Den redovisade prisutvecklingen avser en i stor utsträckning passerad tidsperiod. Lagförslaget däremot avser perioden 1 november 1974–31 december 1975. Hur utvecklingen av priserna på skogsprodukter fram till den senare tidpunkten blir är det i dag inte möjligt att exakt uttala sig om. Det labila läge som f. n. råder på främst marknaden för sågade trävaror kan komma att få effekter även på råvarusidan. Eftersom en så stor del

av de totala skogsintäkterna hänför sig till timmeravverkningar, speciellt i södra Sverige, kan en förändrad marknadssituation slå mycket hårt. Utmärkande för den osäkerhet som i dag finns på trävarusidan är att de priser som bl. a. gäller för timmer i södra Sverige är s. k. tillsvidarepriser.

Man bör också bedöma storleken av de höjningar av virkespriserna som nu inträtt mot bakgrund av att dessa priser legat tämligen oförändrade under en 20-årsperiod. Flertalet andra varor har successivt undergått starka prisökningar under motsvarande tid.

Avskrivningsreglerna vid användning av medel från investeringskonto för skog

Reglerna om insättning på investeringskonto för skog skiljer sig delvis från bestämmelserna om särskild investeringsfond. Den viktigaste skillnaden består i att avsättningsskyldigheten i det första fallet grundar sig på brutointäkten och i det andra på nettovinsten före bokslutsdispositioner. Dessutom behandlas medlen skattemässigt olika vid uttag.

Medel som får tas ut från särskild investeringsfond kan utnyttjas för omedelbar avskrivning av de objekt som tillståndet omfattar. Medel som stått inne på investeringskonto för skog återförs däremot till beskattning vid uttaget. Möjligheterna att kvitta sådan inkomst mot kostnader för olika investeringar begränsas alltså i detta fall av de vanliga avdrags- och avskrivningsreglerna.

Enligt vår uppfattning är det inte motiverat med olika bestämmelser i detta fall. Medel som stått inne på investeringskonto för skog bör därför, på samma sätt som medel från särskild investeringsfond, få utnyttjas för omedelbar avskrivning av godkända investeringsobjekt.

Gränser för avsättningsskyldighet

Genom att skyldigheten att avsätta medel till investeringskonto för skog föreslås bli begränsad till köpeskillingar för rotsåld skog som överstiger 50 000 kr. och för leveransvirke som överstiger 100 000 kr., kommer det stora flertalet mindre skogsägare inte att beröras. Samtidigt uppstår emellertid påtagliga trappstegseffekter vid leveranser inom intervallen 49 000–60 000 kr. resp. 99 000–110 000 kr. Ökar en skogsägare sina leveranser inom de angivna gränserna, kan insättningsskyldigheten i vissa fall öka med mer än hela merintäkten. Liknande marginal- eller trappstegseffekter kan uppstå, om försäljningen omfattar båda slagen av virke, inkl. uttag för förädling i egen rörelse.

Enligt vår uppfattning bör bestämmelserna därför utformas så, att skogsägaren alltid ogravetat kan disponera det avsättningsfria beloppet, dvs. 50 000 kr. vid försäljningar av rotposter och 100 000 kr. vid försäljningar av leveransvirke. Uppgår exempelvis likviden för sålda rotposter till 55 000 kr.

bör alltså insättningsskyldigheten begränsas till 55 000–50 000 = 5 000 kr. (mot 11 000 kr. enligt förslaget i propositionen).

Leveranser före den 1 november 1974

Departementschefen anför i flera sammanhang att den föreslagna lagstiftningen bör utformas så, att den inte får retroaktiv verkan. Med förslaget i propositionen riskerar man emellertid att i vissa fall få retroaktiv verkan, om likvid för avverkad skog, kontrakterad efter den 1 januari 1974, kommer vederbörande skogsägare till handa efter den 1 november 1974. Skillnader kan dessutom uppstå, om skogsägaren har att deklarerat enligt kontantprincipen eller enligt bokföringsmässiga grunder. Då vi utgår från att det inte är avsikten att skogsinkomster som hänför sig till leveranser före den 1 november 1974 i något fall skall omfattas av insättningsskyldighet, bör ett förtydligande göras. Detta bör markeras i det slutavsnitt i lagförslaget som stadgar att ingen skyldighet föreligger att göra avsättning, där skriftligt avtal om avyttringen träffats före den 1 januari 1974.

Administrationn

Trots de berörda begränsningarna i skyldigheten att avsätta medel till investeringskonto för skog kommer ett stort antal skogsägare att bli berörda. Inte minst av den anledningen är det angeläget att det administrativa förfarandet kan göras enkelt både vid insättningar och uttag av medel på sådant konto. Inbetalningarna bör ordnas så att de normalt sker via affärsbank, sparbank eller föreningsbank i samband med insättningar på vanligt skogskonto.

Ansökningar om att få disponera medel som står inne på investeringskonto för skog bör normalt slutbehandlas av lokal eller regional myndighet. Beslutet bör kunna grundas på den sökandes egna uppgifter. Man kan därigenom undvika mera omfattande utredningsarbete från myndighetens sida och därmed följande tidsutdräkt.

Dispensreglerna

Kungl. Maj:t skall enligt förslaget ha möjlighet att medge befrielse helt eller delvis från skyldigheten att göra insättning på investeringskonto för skog. Dispensmöjligheten är i första hand avsedd att utnyttjas, när det föreligger betalningssvårigheter för den skattskyldige att göra insättningen.

Det är enligt vår uppfattning angeläget att dispensmöjligheterna utnyttjas generöst. Skogsägarna kombinerar nästan alltid större uttag av skog med någon investering i jordbruket eller i skogsbruket. En stelbent tillämpning av bestämmelserna om insättning på investeringskonto skulle i sådana fall leda till att syftet med den föreslagna lagstiftningen förfelades. Hänsyn bör

också tas till de omfattande skördeskador som under 1974 uppstått i de delar av landet där skogsbruket har den största betydelsen. Vi förutsätter likaså att dispensmöjligheterna kan tillämpas vid fastighetsregleringar på samma sätt som i propositionen angetts beträffande inköp av skogsfastigheter. Liknande situationer kan också uppstå, om en säljare av skog enligt gällande lagstiftning är skyldig att deponera medel för framtida åtgärder på den fastighet där avverkningen ägt rum.

Förmögenhetsbeskattningen

Propositionen berör inte frågan om hur medel som står inne på investeringskonto för skog skall behandlas i förmögenhetsskatteavseende. Vi förutsätter att de för vanligt skogskonto gällande bestämmelserna kommer att tillämpas, dvs. att endast halva det inestående beloppet behöver tas upp till beskattning.

Med hänvisning till vad som har anförts i motionen hemställer vi att riksdagen vid sin behandling av propositionen 1974:177 beslutar

1. att medel från investeringskonto för skog får utnyttjas för omedelbar avskrivning av godkända investeringsobjekt,
2. att skyldigheten att avsätta till investeringskonto för skog utformas med sikte på att undvika "trappstegseffekter" i enlighet med vad som har anförts i motionen,
3. att likvider, som avser virkesleveranser före den 1 november 1974, inte i något fall skall omfattas av skyldigheten att avsätta medel till investeringskonto för skog,
4. att ansökningar om att få disponera medel på investeringskonto för skog normalt skall slutbehandlas av lokal eller regional myndighet i enlighet med vad som har anförts i motionen,
5. att som sin mening uttala vad som i motionen anförts beträffande dispens från skyldigheten att avsätta medel till investeringskonto för skog, samt
6. att medel som står inne på investeringskonto för skog skall tas upp med halva beloppet vid förmögenhets-, arvs- och gåvobeskattning.

Stockholm den 19 november 1974

NILS G. ÅSLING (c)

ANTON E. FÅGELSBO (c)

JOHAN A. OLSSON (c)

i Järvsö

STIG JOSEFSON (c)

CLAES ELMSTEDT (c)